

MÀRTIRS LLATINOAMERICANS: SEMENTS DE VIDA I LLIBERTAT

ADOLFO PÉREZ ESQUIVEL

Buenos Aires, Argentina

Els pobles, en el seu caminar, cerquen alternatives de vida i llibertat davant del sistema dominant, essent protagonistes i constructors de la seva pròpia història. Aquest caminar es viu entre llums i ombres, angioixes i esperances d'una nova albada. Els cristians comparteixen aquest caminar de moltes maneres, però essent sempre llevat en la massa en un continent que ens convoca a compartir el pa i la llibertat que alimenten el cos i l'esperit.

És el continent de la *Terra Fecunda*, *Abya Yala*, en què molts germans i germanes han donat les seves vides per donar vida, pels camins de l'alliberament, al costat dels pobres i al costat dels pobles, com sements de vida i llibertat. Moltes veus profètiques s'han alçat fent caminar la paraula, anunciant el Dret de les persones i dels pobles.

Els màrtirs i profetes del continent han deixat una petjada inesborrable en la consciència i l'esperit de les comunitats de l'Església-poble de Déu, i necessitem fer-ne memòria; una memòria que no ens torna pas cap al passat, sinó que ens capacita per il·luminar el present i construir nous camins de vida i llibertat. Una Església que no té presents els seus màrtirs i profetes, ha perdut el seu esperit.

El Vaticà II ja arriba als 50 anys, i continua essent la veu profètica de l'Església en uns moments en què necessita obrir nous camins, com deia Joan XXIII: "cal obrir les portes i finestres de l'Església per espolsar la pols i que entri la llum". Així va ser com durant el Concili, a Roma, el 1965, a les Catacumbes de Santa Domitila, en aquell moment de discerniment conciliar des de la fe i l'opció per estar al costat dels pobres, Hélder Câmara, juntament amb una quarantena més de bisbes, van firmar el "Pacte de les Catacumbes", afirmant "ser fidels a l'esperit de Jesús" i ser "Església servidora i pobre", com volia Joan XXIII, convidant altres bisbes a comprometre's amb els pobres i caminar al seu costat.

Aquesta renovació espiritual i social va portar moltes comunitats religioses i els fidels a revisar les seves pràctiques pastorals i a sortir a l'encontre dels pobres, dels exclosos, indígenes, camperols i poblacions perifèriques, com els de les faveles i els sense terra.

Van ser temps d'efervescència, de recerca interior,

d'oració i compromís social en el continent, que impulsen Medellín, que va enfortir i recrear el Vaticà II des de la realitat llatinoamericana.

D'aquest caminar en surt la Teologia de l'Alliberament, com a reflexió de la praxi social i eclesial, amb el mètode de "veure, jutjar i actuar", una teologia que neix d'un poble creient que busca vida i llibertat.

Medellín, Puebla i altres conferències, parteixen de la realitat que viu el continent, comprenent la vida i assumint-la des de la fe, reconeixent que són part de l'Església Poble de Déu, promovent una teologia popular sobre les seves vivències i compromisos. És un caminar que moltes vegades no va ser comprès des de les estructures eclesiàstiques.

Abya Yala, continent sacsejat per la violència social i estructural, les dictadures, la pobresa i marginalitat de grans sectors socials, va resistir davant les injustícies d'organitzacions socials, religioses, culturals i polítiques. Molts cristians van assumir el seu compromís, fins i tot van donar la vida, com els germans Óscar Romero, Enrique Angelelli, Ponce de León, religioses com les missioneres franceses, *doña* Tingó i tants altres màrtirs que ens guien i enforceixen.

Les veus profètiques romanen en la memòria i vida dels pobles, com el clam serè i digne d'Óscar Romero, quan davant les amenaces a la seva vida va declarar: "Si em maten, ressuscitaré en el meu poble".

Són sement que mor per donar el seu fruit, són el camí de la salvació i l'esperança que "un altre món és possible", que les comunitats eclesials de base són llevat que genera vida i llibertat.

Són molts els nostres profetes llatinoamericans que, com sements de vida i llibertat, han anunciat i denunciat les injustícies. Són germans que, deixant la seva petja com a testimoni, ens assenyalen camins també de vida i llibertat, com Pere Casaldàliga, Tomás Balduino, Hélder Câmara, Pablo Evaristo Ams, entre d'altres, al Brasil; Samuel Ruiz a Chiapas i Méndez Arceo a Cuernavaca, Mèxic; Leónidas Proaño, profeta del Chimborazo a l'Equador; Enrique Angelelli, Carlos Muria i Javier Longueville a l'Argentina... sements, tots ells, de vida i llibertat.